

(/)

🏠 (/) > Biografier, erindringer (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Christen Berg

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/den-loyale-partisoldat>)

Christen Berg

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2819

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/christen-berg)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/christen-berg](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/christen-berg)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/christen-berg)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/christen-berg](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/christen-berg)) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/christen-berg&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/christen-berg&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/christen-berg&title=))

Erik Voss

Christen Berg – gå aldrig på akkord med uretten

Hovedland. 448 sider. 269,95 kr.

Af Kaare R. Skou

Med Erik Voss' bog om det samlede Venstres første faktiske politiske leder Christen Berg – den formelle leder var gamle Sofus Høgsbro, en af Rigsdagens store taktikere, som dog nu ikke længere formåede at gøre en kat endsige en højremand fortræd – fyldes et hul ud i rækken af biografier over det tidlige demokratis store politikere. Der er skrevet andre portrætter af Christen Berg, men de nærmer sig hundredåret for deres tilblivelse, så det er nyttigt at få en fortælling om denne kæmpe set på større afstand.

Han viser sig at holde til det. Han mister hverken i storhed, vildskab, politisk kreativitet eller fejlgreb her mere end 125 år efter sin død.

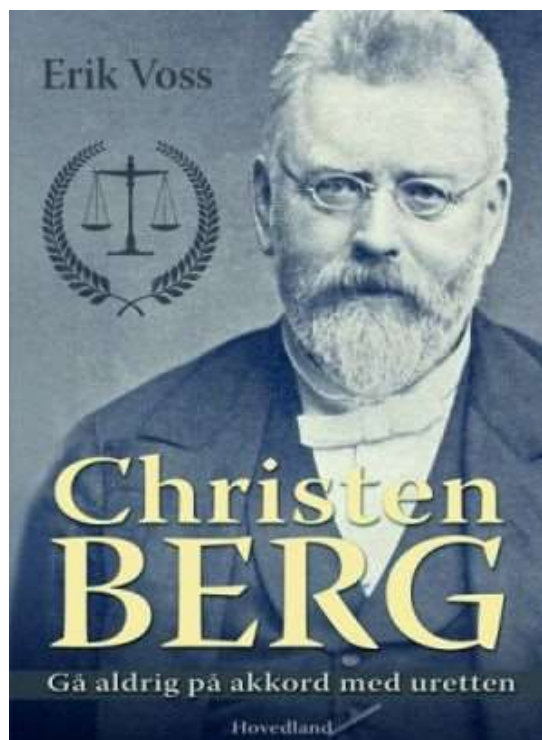
Egentlig kan det være læseren af disse linjer ligegyldigt - og dog. Jeg satte mig til at læse Voss' bog lige efter at have lagt sidste hånd på et skriv om politikernes vanskeligheder med at få adskilt en terrorist fra en frihedskæmper, da den første antiterrorlovgivning blev formet i 2001. Det lovteknisk uskønne resultat, man nåede frem til, havde til formål at forhindre, at nogen fremtidig kunne kalde modstandsbevægelsens medlemmer under Anden Verdenskrig for terrorister.

Så slog det mig: Dukkede Christen Berg pludselig op i 2020, ville alarmen gå i gang hos Politiets Efterretningstjeneste, anklagemyndigheden få travlt og justitsministeren panikke, mens Søren Espersen formede sin indkaldelse til et hastesamråd i Folketingets retsudvalg. Christen Berg ville stå til en endog betydelig fængselsstraf for ikke at tage klar afstand fra riffelforeningerne, da Estrups magtbrynde var på sit højeste.

Af straffelovens paragraf 114 fremgår det, at den, der truer med anvendelse af grov vold i den hensigt at ødelægge et lands grundlæggende politiske eller forfatningsmæssige strukturer, straffes med fængsel indtil på livstid. Det gjorde Berg. Godt nok står der så i bemærkningerne for at redde modstandsbevægelsen, at man ved et land skal forstå den legitime demokratiske retsstat, og den kan man selvfølgelig diskutere eksistensen af under Estrup som konseilspræsident, men det gjorde den vel trods alt byggende på, hvad nogen (Claus Friisberg) har søgt at lancere som landstingsparlamentarisme. Konklusionen må være, at i dag er frygten for terror blevet mere samfundsødelæggende end selve terroren. Uden Bergs forarbejde havde vi først senere – måske aldrig – fået hverken Venstre eller det på det nærmeste perfekte demokrati, vi lever med i dag.

Man kan gruppere politikere på mange måder. Den selvfølgeligste er efter deres partitilhørsforhold. En anden kunne være efter deres måde at agere på politisk. Der er samlere og spredere. Selv om Christen Berg samlede Bondevennerne og skabte Venstre som vores første parti i moderne betydning, var han en spreader. Han delte vandene. På samme måde som en Svend Auken og en Uffe Ellemann-Jensen gjorde det og modsat samlere som Anker Jørgensen, Poul Schlüter og Poul Nyrup Rasmussen. En god statsminister skal være en samler. Det er ikke nok at kunne begejstre den ene halvdel af befolkningen, hvis den anden kun ser en provokerende rebel og ballademager.

Christen Berg ville ikke være blevet en god regeringschef, om kongen, Christian 9., så havde villet det. Og selv om Christen Berg vel selv besad evnerne, så er det tvivlsomt, om der i Venstre fandtes tilstrækkeligt med personer til et helt ministerium. Standsforskellene og uddannelsesniveaueet var enorme i datidens samfund, som først lige havde smøget feudalismen af sig. Der var så godt som ingen med nogen form for administrativ erfaring. Var der endelig en akademiker, så Berg skævt til ham.

Erik Voss' biografi begynder, som biografier skal, med barndommen. Den ofres prisværdigt få linjer, men noterer det vigtige, som Berg livet igennem levede højt på: Sin helt usædvanlige, nærmest fotografiske hukommelse. Som otteårig kunne han Balles kristelige lærebog på over 200 sider udenad, og han var ikke ret gammel, før han læste sig gennem alle Rigsdagens forhandlinger. Som 16-årig fik han sit første job som huslærer i Hygum nordvest for Lemvig. Først senere kom han på Ranum Seminarium, hvor han i forstanderen, senere folketingsmedlem Ludvig Müller, ideologisk fik fast grund under fødderne. Han var grundtvigianer.

Grundtvigianerne var en besynderlig fraktion af Bondevennerne i Folketinget. For det første omfattede den næppe Grundtvig selv. Han er det danske demokratis måske betydeligste personlighed, men nøgternt set en ringe politiker. For det andet ejede han ikke lederegenskaber. Han var for at sige det kort for ustruktureret. Alligevel flokkedes folk omkring ham og hævdede ham til skyerne.

Grundtvigianerne var i den økonomiske politik – for så vidt en sådan fandtes i sidste halvdel af 1800-tallet – stærkt inspireret af engelsk liberalisme, og den påvirkning satte også præg på deres sociale indstilling. Til gengæld var de, hvad angik frihedsrettigheder, undervisning, kirke, kultur og retspolitik nærmest hæmningsløse i deres opgør med det eksisterende, hvilket vil sige resterne fra enevælden.

Erik Voss beretter til tider nærmest hæsblæsende om Berg i let, ukompliceret sprog. Hans sproglige utålmodighed svarer til manden, han biograferer. Der var ikke et spildt minut i Bergs liv, hvor han ikke var i gang med et eller andet projekt. Næppe var han kommet til Bogø som lærer, før han konstaterede, at kun få af øens sømænd blev styrmænd. Hvad gør en innovator så: Han opretter en navigationsskole. Vi får et billede af en fremragende pædagog, et naturtalent, som børnene elskede, og som lærte dem noget – ikke ved at terpe, men gennem sin fortællekunst.

Berg glemte aldrig Kolding, og Kolding glemte aldrig Berg. Det er derfor hans statue står på Banegårdspladsen. Nederlaget i 1864 gjorde, at han meldte sig klar til at gå aktivt ind i politik og blev valgt i netop Kolding. Erik Voss kalder ham den første moderne politiker. Den vurdering deler jeg ikke. Den første moderne politiker var efter min mening J.C. Drewsen, men det er en detalje i en bog, der fortjener at blive læst. Ikke bare på grund af personen Berg, men lige så meget fordi den kort og klart gør rede for de skilsmisser og forlovelser, der var dagligdagen i Bondevennernes/Venstres kreds.

Den 19. maj 1870 blev skelsættende. Under en ophedet debat i Folketinget, der endte med ministeriet Frijs-Frijsenborgs afgang, krævede Berg for første gang folketingsparlamentarismen indført. Den sag skulle blive hans livssag. På de få år, der var gået fra han blev valgt første gang og til nu, var han avanceret til en politiker, hvis ord havde den allerstørste vægt. Men han havde ikke dølget rebellen i sig. Han havde banet vejen for godsejernes Grundlov i 1866, i sit nærmest pacifistiske parti gik han ind for en stærk hær, kongen spredte han mistillid til – og værst af alt: Han banede vejen for den kulturradikale Edvard Brandes' valg på Langeland, noget mange Venstremænd den dag i dag ikke er kommet sig over.

Man kan godt mærke, at bogens forfatter er fra Kolding. Hvert træk i Bergs politik bliver holdt op mod reaktionen hos tilhængere og modstandere i byen. Skal jeg endelig kritisere noget, er det, at det til tider tager overhånd. Medmindre selvfølgelig at Kolding var repræsentativ for landet, men det sandsynliggøres ikke.

[Historie-online.dk, den 30. september 2020]